

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 25CoCsp/17/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8222200977
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marian Hoffmann, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8222200977.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX C., právne zastúpený: Mgr. Ondrej Barna, advokát so sídlom Zámocká 529/34, 091 01 Stropkov, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, právne zastúpeného: Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 863 017, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov, č. k. 5Csp/30/2022-138 zo dňa, 14.07.2023, takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I., II., a IV.

II. Žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto:

„I. U r č u j e , že zmluvná podmienka v Zmluve o splátkovom úvere č. 5049738973, zo dňa 20.11.2013 v časti II. Poplatky, v bode 1., v znení: „Poplatok za upomienku je vo výške 25 EUR za každú vystavenú upomienku.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

II. U r č u j e , že zmluvná podmienka v Zmluve o splátkovom úvere č. 5049738973, zo dňa 20.11.2013 v časti III. Záverečné ustanovenia, bod 7., v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

IV. Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti určenia dvoch neprijateľných zmluvných podmienok, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

V. Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v časti vydania bezdôvodného obohatenia, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou, žalobca žiadal, aby súd uložil žalovanému povinnosť vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 3.874,05 eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3.874,05 eur, od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanej, do zaplatenia sumy 3.874,05 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, (II.) aby súd určil, že zmluvná podmienka v zmluve o splátkovom úvere č. 5049738973, z 20.11.2013, v bode 1., časti II. Poplatky, v znení: „Poplatok za upomienku je vo výške 25 EUR za každú vystavenú upomienku.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, (III.) aby súd určil, že zmluvná podmienka v Zmluve o splátkovom úvere č. 5049738973, zo dňa 20.11.2013 v bode 7., časti III. Záverečné ustanovenia, v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Žalobca svoju žalobu odôvodnil tým, že so žalovaným uzatvorili dňa 20.11.2013 zmluvu o splátkovom úvere č. 5049738973. Žalovaný mu na základe tejto zmluvy poskytol spotrebiteľský úver vo výške 5.000,00 eur s mesačnou splátkou vo výške 108,43 eur, s počtom mesačných splátok 96, s ročnou úrokovou sadzbou vo výške 20,40 %, s RPMN vo výške 22,74 % a s priemernou RPMN vo výške 19,35 %. Žaloba žalobcu v časti vydania bezdôvodného obohatenia bola postavená na argumentácii, že predmetná zmluva o splátkovom úvere neobsahuje všetky náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. a to správny údaj o výške RPMN, ktorý bol uvedený v zmluve vo výške 22,74 %, keďže správa výška RPMN podľa žalobcu je vo výške 23,35 %. Ďalej argumentoval tým, že v zmluve je nesprávne uvedená celková čiastka spojená s úverom vo výške 10.400,54 eur, pričom správna výška je 10.409,28 eur (výška mesačnej splátky 108,43 eur x počet mesačných splátok 96). Zároveň predložil interaktívnu kalkulačku na výpočet RPMN do ktorej zadal výšku poskytnutého úveru 5.000,00 eur, dátum poskytnutia úveru 20.11.2013, výšku mesačnej splátky 108,43 eur, tak RPMN bolo vypočítané vo výške 23,10 % a celkovo zaplatená suma 10.409,28 eur.

3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v zmluve o splátkovom úvere je uvedená správna výška RPMN ako aj celková čiastka, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť. Žalobca totiž vychádzal zo záveru, že v zmysle údajov uvedených v zmluve mal úver splatiť v 96 mesačných splátkach po 108,43 eur, čo by predstavovalo celkovú čiastku spojenú s úverom vo výške 10.409,28 eur (96 splátok x 108,43 eur) a zároveň výška RPMN v zmysle kalkulačky predloženej žalobcom by predstavovala výšku 23,10 %. Ako však v priebehu konania vyplynulo, posledná 96 splátka úveru nebola vo výške 108,43 eura, ale iba vo výške 99,69 eur. Ak teda v zmluve bola uvedená celková čiastka úveru 10.400,54 eur, tak uvedené zodpovedá 95 splátkam po 108,43 a jednej splátke po 99,69 eura a RPMN zo vo výške 22,74 %.

Argumentácia žalovaného a ním predložené dôkazy však viedli súd k záveru, že zmluva o splátkovom úvere neobsahuje náležitosť zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch a to konkrétne výšku poslednej 96 splátky úveru. V zmluve o úvere bolo uvedené, že žalovaným poskytnutý úver žalobcovi, tento uhradí v 96 splátkach po 108,43 eur. Zmluva neobsahuje žiadne zmluvné dojednanie, ktoré by žalobcu ako spotrebiteľa upozorňovalo na skutočnosť, že posledná splátka úveru je v inej výške, ako je uvedené v zmluve. Žalobca ako spotrebiteľ nemal vedomosť o skutočnosti, že posledná splátka úveru je nižšia ako predchádzajúce, a teda ak by plnil podľa údajov uvedených v zmluve, t.j. 96 splátok po 108,43 eur, zaplatil by o 8,74 eur viac, ako mal. Keďže zmluva o splátkovom úvere neobsahovala správnu výšku poslednej splátky úveru, uvedené má za následok, ako keby výška splátky úveru nebola v zmluve uvedená, čo v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. spôsobuje, že predmetný úver je bezúročný a bezpoplatkový. Na tomto závere sa žalobca domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 3.874,05 eur, pričom v žalobe tvrdil, že žalovaný mu poskytol úver vo výške 5.000,00 eur, pričom on zaplatil mesačné splátky v celkovej výške 8.874,05 eur. Zároveň k žalobe pripojil výpisy z úverového účtu. Keďže uvedené skutkové tvrdenia súd považoval za nedostatočné, výzvou zo dňa 25.04.2023 vyzval právneho zástupcu žalobcu na doplnenie skutkových tvrdení ohľadne rozsahu plnení žalovanému, t.j. deň a výšku plnenia a ohľadne špecifikácie plnení, ktorých vydania titulom bezdôvodného obohatenia sa domáha. Žalobca sa na výzvu v súdom stanovenej lehote 10 dní nereagoval a až na pojednávaní konanom dňa 20.06.2023 právny zástupca žalobcu iba uviedol, že za plnenia žalobcu považuje všetky jednotlivé čiastkové plnenia splátok, ktoré sú definované ako splátka vo výpisoch žalovaného za obdobie rokov 2013-2018, čo v ich súčte tvorí sumu, ktorú uviedol v žalobe. A pokiaľ ide o predmet bezdôvodného obohatenia, poukázal na splátky z 27.02.2018, 15.02.2018, 15.01.2018, 15.12.2017, 15.11.2017. Na základe uvedených splátok malo dôjsť k zaplateniu nad sumu istiny a teda tieto splátky zaplatené byť nemali, preto tvoria bezdôvodné obohatenie.

Súd prvej inštancie mal za to, že žalobca neuniesol v predmetnom civilnom sporovom konaní bremeno tvrdenia ohľadne nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ak sa žalobca domáha v súdom spore vydania plnení, ktoré poskytol žalovanému, je jeho procesnou povinnosťou uviesť, ktorých konkrétnych

plnení sa domáha vydania z titulu bezdôvodného obohatenia. Teda musí minimálne skutkovo tvrdiť, kedy (časovo) plnil, v akej výške plnil, komu plnil plnenie, ktorého vydania sa domáha.

Pokiaľ ide o poplatok za upomienku vo výške 25,- eur, prvoinštančný súd dospel k záveru, že zmluvná podmienka, o ktorú sa opiera uvedený poplatok je neprijateľná, keďže nezodpovedá nákladom vynaloženým na tento druh úkonu a stáva sa tak v podstate sankciou za porušenie dohodnutej povinnosti spočívajúcej v riadnom splácaní splátok úveru. Konštatoval, že vo vzťahu k žalovanému už bola obdobná podmienka vyhlásená za neprijateľnú právoplatnými rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 15CoCsp/23/2020, 18CoCsp/36/2020 a 22CoCsp/18/2021.

Taktiež vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy v neprospech spotrebiteľa podmienku, ktorá vylučuje použitie Občianskeho zákonníka, ktorého úprava v zásade je pre spotrebiteľa výhodnejšia ako úprava v Obchodnom zákonníku. Súd poukázal aj na právny záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3MCdo/14/2014 zo dňa 21.04.2015, podľa ktorého vzhľadom na to, že zákon č. 102/2014 Z.z. neobsahuje prechodné ustanovenie k § 52 ods. 2 vete tretej, toto ustanovenie sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred dňom účinnosti danej právnej normy. Zároveň však súd poukazuje aj na už citovaný § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka a preto táto zmluvná podmienka je v rozpore s citovaným ustanovením. ňou bolo upravené, že všetky vzťahy bez výnimky medzi účastníkmi zmluvy sa budú riadiť Obchodným zákonníkom, hoci nepochybne uzavreli spotrebiteľskú zmluvu, ktorá sa posudzuje v zmysle noriem občianskeho práva. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody súd žalobe žalobcu v časti určenia dvoch neprijateľných zmluvných podmienok vyhovel.

4. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný, a to v časti výrokov I., II. (určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok) a IV. (nárok na náhradu trov konania v časti týkajúcej sa určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok), a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f), h) CSP. Namietal, že napriek všetkým jasne formulovaným námietkam sa súd prvej inštancie otázkou užitočnosti a praktickej potrebnosti žalobného návrhu na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky vôbec nezaoberal. Zdôraznil, že tu nejde o podmienku nalievavého právneho záujmu ako jeden zo znakov procesnoprávnej normy v ustanovení § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, ale o širšiu otázku, či má žalobca vôbec nejaký (akýkoľvek) právny záujem na požadovanom určení, ktorý je podmienkou každej žaloby (pričom v prípade žalôb o plnenie alebo o usporiadanie práv a povinností, ako vyplýva z osobitného predpisu, je inherentne daný). Žalobca neprodukoval vonkoncom žiadne tvrdenie, ako sa napadnuté zmluvné podmienky negatívne prejavujú do jeho právneho postavenia, resp. ako by sa kladný určovací výrok mal pozitívne premietnuť do jeho právnej sféry. Žiadne zisťovanie v danom smere nevykonal ani súd prvej inštancie. Nevenoval žiadnu pozornosť napr. faktu, že žalobca neuplatnil žiaden reštitučný alebo satisfakčný nárok, ktorý by mal rezultovať z použitia zmluvných podmienok. Prieči sa aj bežnej ľudskej skúsenosti, aby sa niekto úprimne cítil dotknutý na svojich právach „nevyváženou“ zmluvnou podmienkou, a pritom nepožadoval žiadnu nápravu ujmy, ktorá mala prípadne vzniknúť z jej uplatňovania. A úplne vylúčiť nemožno ani alternatívu, že spotrebiteľ vôbec nemal záujem žalovať o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, avšak bol na to navedený právnym zástupcom za účelom navýšenia trov právneho zastúpenia, čo je typ žalobnej pohnútky, ktorá by za žiadnych okolností nemala požívať právnu ochranu (napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3698/10 zo dňa 14. 09. 2011). Súd prvej inštancie sa vôbec nezapodieval otázkou, či môže byť vyhovené určovacej žalobe bez toho, aby sa v konaní zistilo, že slúži na ochranu konkrétneho ohrozeného alebo porušeného subjektívneho práva žalobcu, a zároveň ani nijako nerefletoval našu obranu v danom ohľade a nevyrovnal sa s ňou, jeho rozsudok nemôže obstať v mantineloch spravodlivého procesu. Bol toho názoru, že relevantné právne normy - najmä v ustanoveniach § 53 ods. 1 a 10 Občianskeho zákonníka a čl. 4 ods. 1 Smernice 93/13 - v skutočnosti vôbec neboli aplikované (resp. neboli aplikované ústavne konformným spôsobom, t. j. nie svojvoľne a arbitrárne). Týka sa to najmä požiadavky kvalifikovanej („značnej“) nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie rezignoval na aplikáciu záväznej únievej judikatúry pri posudzovaní zmluvnej podmienky, čo samo osebe vylučuje hľadieť na jeho rozsudok ako správny a zákonný. Zároveň ponechal bez relevantnej odpovede a vyhol sa jednoznačnému stanovisku, aký je podľa neho prípustný obsah sankčného dojednania so spotrebiteľom (lapidárne, ak dokázal skritizovať a odmietnuť nami použité zmluvné dojednanie, mal byť plne spôsobilý predostrieť vlastné konfrontačné stanovisko, t. j. znenie dojednania, ktoré by podľa ním aplikovaných kritérií bolo v súlade so zákonom). Aj z týchto hľadísk je preto jeho rozsudok vrcholne arbitrárny až dogmatický.

Napokon súd prvej inštancie si neprípustne a trahal právomoc „zakázať“ subjektom práva uskutočniť typ právneho úkonu, ktorý je zákonom výslovne dovolený. Ustanovenie § 262 ods. 1 výslovne umožňuje

dohodu zmluvných strán, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom, a táto možnosť nie je vylúčená ani pre oblasť záväzkových vzťahov, ktorých subjektom je spotrebiteľ (a contrario to o. i. vyplýva z vyššie zmieneného faktu, že zákonodarca na iných miestach Obchodného zákonníka zakotvil viaceré špecifické pravidlá týkajúce sa „spotrebiteľských obchodných záväzkových vzťahov“; možno sa preto oprávnene domnievať, že ak by zamýšľal vylúčiť použitie § 262 pre danú oblasť vzťahov, také pravidlo by doň jednoducho explicitne zakomponoval). Ak by sa však mala presadiť argumentácia napadnutého rozsudku, znamenalo by to, že spotrebiteľ by nikdy nemohol uzavrieť dohodu podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka. A to je nutné opäť rozhodne odmietnuť ako zásadne nekompatibilné s fundamentálnymi ústavnými a súkromnoprávnymi princípmi, predovšetkým ústavným imperatívom podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.“ Zakázať „globálne“ dohodu o aplikácii Obchodného zákonníka len preto, že jednou z jej strán je spotrebiteľ, je teda hrubým excesom z právomoci súdu v individuálnom spotrebiteľskom spore, a odporuje aj ustáleným legislatívnym riešeniam, ktoré takýto verejnomocenský zásah do autonómnej sféry subjektov práva vždy spájajú s výslovnou normatívnou aprobáciou (napr. ustanovenie § 5a ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré presne enumeruje neprípustné typy dohôd a právnych inštrumentov v spotrebiteľských právnych vzťahoch). Žiadne zákonné ustanovenie, ktoré by vo vzťahu so spotrebiteľom zakazovalo dohodu podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, však jednoducho neexistuje. Navrhol, aby odvolací súd zrušil v napadnutom rozsahu rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalobca sa k odvolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

6. Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 34 CSP preskúmal napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu podľa zásad uvedených v § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne. Prvoinštančný súd vydal rozhodnutie, s ktorým sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje, na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia poukazuje a len pre zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia, vzhľadom na odvolacie námietky žalovaného, navyiac k veci udáva:

7. Predmetom konania bolo určenie neprijateľnosti dvoch zmluvných podmienok uvedených v zmluve o splátkovom úvere č. 5049738973 zo dňa 20.11.2013 a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Tieto zmluvné podmienky boli výslovne uvedené v zmluve o splátkovom úvere a medzi stranami sporu nebolo sporné ich znenie, teda obsah týchto zmluvných podmienok. Sporným bolo len to, či tieto zmluvné podmienky mali charakter neprijateľných zmluvných podmienok alebo nie.

8. V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ust. § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky a dokonca v prípade uloženia povinnosti vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, priamo ukladá povinnosť uviesť vo výroku rozsudku znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky. Je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

9. Z obsahu spisu je nepochybné, že medzi stranami sporu bola dňa 20.11.2013 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom splátkovom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné

dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

10. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväžiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

11. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 OZ.

12. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z., podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ustanovenie § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

13. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a OZ. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

14. S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a OZ. Okrem uvedeného takéto určenie má význam aj pre spotrebiteľa, ktorý mal v konaní o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky úspech, a to v tom, že mu vzniká možnosť uplatniť si ďalšie právo, a to právo na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. K uplatneniu tohto práva totiž nemôže dôjsť kedykoľvek, nakoľko vzniká po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde.

15. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy, žaloby na plnenie upravené v písm. a) sú najčastejším druhom civilných žalôb. Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona, z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktých, z medzinárodného európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Novým spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písm. b) spočíva v rozlišovaní

žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a v písm. d), kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem aj tu platilo, že tento nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

16. Zákon č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov, ako aj Občiansky zákonník umožňovali spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

17. Vo vzťahu k poplatku za upomienky vo výške 25 eur je potrebné poukázať na ust. § 53 ods. 4 písm. t) OZ, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) OZ bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p OZ, podľa ktorého ustanovením § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

18. Z ust. § 53 ods. 1 OZ účinného v čase uzavretia zmluvy možno vyvodiť povinnosť dodávateľa, podľa ktorej nesmie v spotrebiteľských zmluvách používať neprijateľné podmienky, čomu korešponduje právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Ako procesný prostriedok ochrany tu slúži práve žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V takomto spore je potom nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, ten subjekt, ktorý vystupuje v zmluve ako spotrebiteľ a nositeľom povinnosti subjekt vystupujúci v zmluve ako dodávateľ. Žalobca je tak nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide a teda má v tomto konaní vecnú aktívnu legitímáciu. V prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitímácie nemá právny význam ani zánik záväzku splnením dlhu. Podaná žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda nárok vyplývajúci o zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením nemôže mať žiadny vplyv na žalobcom uplatnený nárok a teda ani na jeho vecnú legitímáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj Smernici Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

19. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že sa jedná o poplatok, ktorý nie je primeraný, predstavuje skrytú sankciu vo vzťahu k žalobcovi ako spotrebiteľovi a spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Kým úrok vyjadruje cenu za úver, poplatky sú cenou za tzv. vedľajšie plnenie. Ak však má poplatok obstáť z hľadiska súdnej kontroly podľa § 53 ods. 1 OZ, musí ísť o plnenie, ktoré je pre spotrebiteľa skutočné, ktoré má svoj význam, alebo inými slovami povedané, má pre spotrebiteľa pridanú hodnotu. A contrario plnenie, ktoré prevažne nie je v záujme spotrebiteľa, je plnením, za ktoré môže ísť o poplatok neprijateľný. Upomienka nemôže mať sankčný charakter. V opačnom prípade by mala skutočne povahu tzv. skrytej zmluvnej pokuty, čo je vo vzťahu k spotrebiteľovi nečestné a netransparentné. Zmyslom upomienky je upozornenie a súčasne výzva pre dlžníka, aby si dodatočne splnil svoju povinnosť, s plnením ktorej je v omeškaní. Účelom zaslania upomienky nemôže byť získanie majetkového prospechu vo forme finančnej sankcie voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi, ktorá by prinášala majetkový prospech dodávateľovi. Možné náklady spojené s vyhotovením upomienky a jej zaslaniem sú nepochybne nižšie ako poplatok vo výške 25 eur. Tento poplatok nemožno chápať ani ako poplatok za službu, teda za plnenie, ktoré je poskytované spotrebiteľovi.

20. Poplatok za upomienku vo výške 25,- eur nie je v záujme spotrebiteľa. Poplatky za služby spojené s administratívnou agendou predstavujú plnenia, ktoré nie sú v záujme spotrebiteľa a konanie banky spočívajúce v účtovaní takýchto poplatkov možno hodnotiť vo vzťahu k spotrebiteľovi ako

poškodzujuce. Preto s poplatkami za takéto plnenia sa spája záver o ich neprijateľnosti. Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spolplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa.

21. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o neprijateľnosti zmluvnej úpravy o voľbe Obchodného zákonníka. Podľa dojednaní obsahnutého v zmluve v časti III., Záverečné ustanovenia, bod 7., vzájomné právne vzťahy sa mali v súlade s ust. § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka. Je teda nepochybné, že ustanoveniami Obchodného zákonníka sa mali riadiť všetky vzťahy medzi žalobcom a žalovaným bez akýchkoľvek výnimiek. Obchodný zákonník pritom úpravu neprijateľných zmluvných podmienok neobsahoval. Cieľom dojednaní o výlučnej aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka zo strany žalovaného bolo znemožnenie aplikácie právnych predpisov zameraných na ochranu spotrebiteľa na vzniknutý právny vzťah.

22. Novela Občianskeho zákonníka účinná od 01.04.2015 doplnila ustanovenie § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva nielen z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21.04.2015 vydaného vo veci 3MCdo 14/2014, ale aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.05.2015 vydaného vo veci 8MCdo 13/2014.

23. Podľa ust. § 54 ods. 1 OZ, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V ust. § 54 ods. 1 OZ je obsahnuté všeobecné pravidlo, podľa ktorého v prípade uzatvárania spotrebiteľských zmlúv treba dodržiavať právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Toto pravidlo má pôsobiť aj preventívne, teda slúži na vyjadrenie toho, v akom zmysle má dodávateľ pripravovať podmienky spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sú v zákone zakotvené pre uzatváranie konkrétnych spotrebiteľských zmlúv. Týchto zákonom ustanovených podmienok sa spotrebiteľ nemôže vopred vzdať. Preto by bolo neplatné aj také dojednanie v spotrebiteľskej zmluve, v ktorej by spotrebiteľ dal súhlas na neakceptovanie zákonom ustanovenej podmienky, či obchádzanie niektorej neprijateľnej podmienky. To by v konečnom dôsledku zhoršilo jeho zmluvné postavenie. Podmienky spotrebiteľských zmlúv upravené v zákone sú vo vzťahu k spotrebiteľovi kogentné, keďže nepripúšťajú odchýlnu úpravu, ktorou by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa. Dojednanie použitia ustanovení Obchodného zákonníka na právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, za situácie, ak v súlade s ust. § 52 ods. 2 OZ, na tieto právne vzťahy sa vždy musia prednostne použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd prvej inštancie preto správne postupoval, ak takúto zmluvnú podmienku vyhlásil za neprijateľnú.

24. S poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Potvrdil aj súvisiaci výrok o trovách konania.

25. O trovách odvolacieho konania rozhodol zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní žalovaný nebol úspešný, preto mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nevznikol. Plne úspešný bol žalobca, avšak z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovi žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzajúc z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcich procesnú ekonomiu konania, úspešnému žalobcovi v odvolacom konaní nárok na náhradu trov nepriznal.

26. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).